

Inventarisatie aanvullend onderwijs door bibliotheken in bibliotheken met samenwerkingspartners

Januari 2021

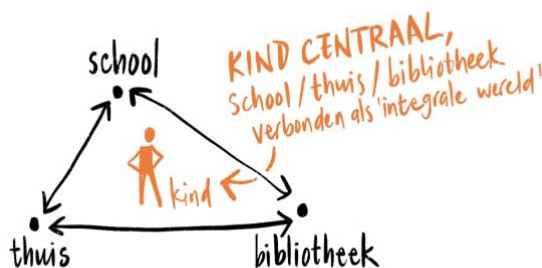
Inleiding	1
Ondersteunend aanvullend onderwijs in de Bibliotheek.....	2
Verrijkend aanvullend onderwijs in de Bibliotheek	3
Verrijkend aanvullend onderwijs door andere samenwerkingspartners	4

Inleiding

De Bibliotheek wil of kan vanuit haar maatschappelijke opdracht een derde leeromgeving zijn voor kinderen en jongeren, al dan niet in een kwetsbare thuissituatie. De eerste leeromgeving is thuis, de tweede de school.

Verbind de werelden van kinderen

Een belangrijke randvoorwaarde voor PLEK 3 is het kind centraal stellen en de verschillende werelden van thuis, school en bibliotheek met elkaar te verbinden tot een integrale wereld.

Maak als bibliotheek een heldere en duidelijke keuze in de manier waarop PLEK 3 vorm krijgt in de eigen bibliotheek als onderdeel van de omgeving van het kind. Geborgd in het beleid van de bibliotheek, passend bij de vraag en behoeften van het onderwijs, ouders en gemeente. Bepaal wie wat doet en stem dit af met de school en ouders. Versterk elkaar en maak een afbakening van doelen, gebaseerd op wat de bibliotheek wil bereiken met het aanbieden van aanvullend onderwijs.

Vormen van aanvullend onderwijs

De bibliotheek kan die 3^e leeromgeving op verschillende manieren vorm geven op basis van de keuze van de functie die aanvullend onderwijs heeft ten opzichte van het reguliere onderwijsprogramma.

Onderzoek onderscheidt drie functies:

1. **Ondersteunend:** aanvullend aanbod dat ondersteunend is aan het reguliere onderwijsprogramma, gericht op leerlingen om de leerdoelen te halen die binnen dat onderwijsprogramma gelden.
Voorbeeld: pilot Bibliotheek Lek & IJssel
2. **Verrijkend:** aanvullend onderwijs dat verrijkt t.o.v. het reguliere curriculum. Deze vorm vult het reguliere onderwijsprogramma aan met extra leer- en ontwikkeldoelen. Hierbij gaat het niet om naschoolse activiteiten in kader van hobby's, culturele of religieuze vorming
Voorbeeld: Plek 3 in Venlo
3. **Vervangend:** aanvullend onderwijs dat delen van het reguliere onderwijsprogramma vervangt. Dit is niet van toepassing voor bibliotheken.

[Meer informatie over aanvullend onderwijs in het webinar van Louise Elffers op 5 oktober 2020.](#)

Hieronder door middel van deskresearch en oproep via de BiebtotBieb-groep een opsomming van voorbeelden van bibliotheken die enige vorm van ondersteunend dan wel verrijkend aanvullend onderwijs bieden (januari 2021).

Ondersteunend aanvullend onderwijs in de Bibliotheek

Vooral in de vorm van huiswerk- en studiebegeleiding in de bibliotheek. De bibliotheek treedt op als organisator of facilitator. De begeleiding is in handen van professionals. Onderstaand overzicht is een selectie. Er zijn meer voorbeelden van samenwerking op dit gebied

Bibliotheek Lek & IJssel: biedt [professionele huiswerkbegeleiding in de bibliotheek](#) en de mogelijkheid om tijdens die huiswerkbegeleiding gebruik te maken van de voorzieningen in de bibliotheek; bibliotheek is facilitator, Fit4talent en Fit4school bieden de huiswerkbegeleiding.

[Naar eindrapport pilot Bibliotheek Lek & IJssel en Fit4talent.](#)

[Informatie op site over Fit4school in Bibliotheek Vianen:](#)

Bibliotheek Haarlemmermeer met Studiebieb: Nog aanvullen, werd genoemd tijdens webinar 8 maart

Bibliotheek Utrecht: biedt op drie locaties (Neude, Kanaleneiland en Leidsche Rijn) ruimte voor huiswerkbegeleiding dat wordt verzorgd door [Stichting Leren voor de toekomst.](#)

[Bibliotheek Den Haag biedt gratis huiswerkbegeleiding](#) voor po en vo, op vijf locaties in de stad. Tijdens corona is deze begeleiding online.

[Bibliotheek Haarlem biedt op drie locaties huiswerkbegeleiding](#) door [StudieMax](#) voor po en vo. Begeleiding duurt twee uur en werken in groepjes, wordt verslag gemaakt voor ouders. Inwoners van Haarlem kunnen een tegemoetkoming vragen in de kosten.

[Bibliotheek Peel en Maas biedt voor leerlingen in het voortgezet onderwijs](#) de mogelijkheid om voor bepaalde vakken ondersteuning te krijgen voor vo door bibliotheek. Vraag is veelal beperkt tot Engels en exacte vakken, oud-docenten van lokale scholengemeenschap vo verzorgen de begeleiding. Inzet van docenten wordt betaald door de leerling. Behoeft kent een piek vanaf kerstvakantie tot eind april.

[Bibliotheek Aan Zet](#): huiswerkhulp voor po, met verplichte aanwezigheid van ouders in de Bibliotheek, door een professionele begeleider op dinsdagmiddagen. I.v.m. corona is die nu gesloten.

[Bibliotheek Kennemerwaard biedt in samenwerking met Happy Homework](#) huiswerkbegeleiding en gerichte trainingen voor po en vo.

[OBA biedt in samenwerking met Studiemax](#) voor € 8- per les van een uur bijlessen voor po volgens een vast rooster. Studiemax verleent ook in Den Haag diensten.

[Bibliotheek Waterland verzorgt in Pumerend bijlessen en huiswerkbegeleiding via Bijles4you](#) op het 4you plein in de bibliotheek. Voor leerlingen in het basis en voortgezet onderwijs.

Verrijkend aanvullend onderwijs in de Bibliotheek

Bibliotheek Venlo biedt via [Plek 3](#) een aanvullend eigen onderwijsprogramma rond vier thema's in een eigen ruimte in de bibliotheek, daarbij zetten ze in op samenwerking met andere organisaties en deskundigen in de stad. [Eindrapportage pilot Plek 3 in Bibliotheek Venlo.](#)

[Bibliotheek Rivierenland](#)

Specifiek programma voor tijdens de zomervakantie voor kinderen die een extra steuntje in de rug nodig hebben rond taal, lezen en leesplezier op zes locaties in het werkgebied. Bestaande uit zes bijeenkomsten door lees- en mediacoaches i.s.m. medialab.

[Taaltoppers in Bibliotheek Aan den IJssel](#)

Taaltoppers is een naschoolse lessenreeks bestaande uit 13 lessen op twee basisscholen in twee versies: Taaltoppers en Taaltopper NT2. Het is een speciaal programma voor leerlingen in groep 5 tot en met 8 over diverse onderwerpen. Op een leuke speelse manier stimuleren van de taalontwikkeling met als doel het bestrijden van de opgelopen achterstanden. De behoefte van de school en deelnemers is leidend. De groepen bestaan uit maximaal 10 leerlingen. Als het weer kan start het programma ook voor de onderbouw. De selectie van de leerlingen gebeurt in overleg met de leerkrachten. [Dit interview](#) met de lokale wethouder is een voorbeeld van hoe de taaltoppers hun talenten inzetten.

[Zomerschool Nijkerk](#)

Voor kinderen in Nijkerk en omgeving die in de zomer een extra steuntje kunnen gebruiken om na de zomervakantie zonder achterstanden te beginnen aan het nieuwe schooljaar! De Zomerschool is een initiatief van de Bibliotheek en de scholen van de HSN, in samenwerking met het Ministerie van Onderwijs, de gemeente Nijkerk en vele partners.

Biedt een programma rond sport en spel, taal en lezen, sociale ontwikkeling en leren

Ken jij een voorbeeld of werkt jouw bibliotheek ook als derde leeromgeving en bieden jullie een specifiek programma aan waarin kinderen en jongeren hun taal en talenten ontwikkelen?

Deel ook jouw ervaringen door het te laten weten via [de Bieb-to-bieb groep: de Bibliotheek als 3^e leeromgeving](#). Dankjewel.

Verrijkend aanvullend onderwijs door andere samenwerkingspartners

[Leeszaal Rotterdam West](#)

Aanleiding was sluiting van bibliotheekvestiging, vervolgens bewonersinitiatief gestart met bedoeling om boeken te bieden, culturele activiteiten, ontmoeting en plek om te werken en te leren:

[Kinderzwerfboek](#)

Zwerfboeken zijn van alle kinderen! Je neemt het boek mee naar huis en als je het uit hebt, laat je het weer verder zwerven. Je vindt ze op school, in de wachtkamer, op de kinderboerderij, in de trein, in een KinderzwerfboekStation of je herkent zwerfboeken aan de sticker op de kaft. Op die sticker staat: *Neem me mee!* Je mag het gratis mee naar huis nemen en lezen. Als je het uit hebt, laat het dan weer zwerven.

[Leren voor de toekomst](#)

Leren voor de Toekomst begeleidt landelijk ruim 6000 leerlingen met hun huiswerk, specifieke vakken en toetsen. Leren voor de Toekomst vraagt een kleine vergoeding per maand. Daardoor is deze begeleiding voor iedereen toegankelijk. Daarnaast helpen zij leerlingen ook met hun loopbaanoriëntatie en studie- en beroepskeuze. Op verschillende plekken in het land is een samenwerking met bibliotheken.

[Praktijkvoorbeelden samenwerking laaggeletterde en/of laagtaalvaardige ouders](#)

Een inventarisatie door Onderwijs.net van praktijkvoorbeelden op scholen in po en vo en in VVE locaties van activiteiten met laaggeletterde en/of laagtaalvaardige ouders. Ouderbetrokkenheid is belangrijk voor het succes van de kinderen. In de voorbeelden ook aandacht voor die ouderbetrokkenheid. Met filtermogelijkheden op onderwijstype en onderwerp. Onderwijs.net is een wegwijzer voor de samenwerking tussen ouders en onderwijs.

[Meer informatie over ouderbetrokkenheid en het effect daarvan op hun kinderen via het webinar van Mariette Lusse op 5 oktober 2020.](#)

School's cool

School's cool is een mentorproject en helpt kinderen die een extra steuntje in de rug nodig hebben door het koppelen van een vrijwillige thuismentor aan een leerling. Gedurende anderhalf jaar komt de mentor anderhalf uur per week bij de leerling thuis. Zij werken samen aan het verbeteren van de situatie en dat gaat meestal verder dan alleen ondersteuning van de mentor bij het maken van huiswerk.

Aanvullende informatie: [Promotieonderzoek Thuis in taal door Mariette Pluijm](#), langlopend onderzoek naar de welke specifieke aanpak basisscholen kunnen gebruiken om laaggeletterde ouders van kinderen met taalachterstanden te stimuleren om thuis een taalrijke omgeving te bieden. [Informatie over het onderzoek en verwijzing naar publicatie en podcast over Thuis in taal.](#) [Publicatie Beter thuis in taal, december 2020](#), p. 6 – 9 over het promotieonderzoek van M. Pluijm

Extra middelen vanuit de overheid

De overheid trekt met het [Nationaal Programma Onderwijs \(17 februari 2021\)](#) extra middelen uit ondersteunende programma's voor het po, vo, mbo en hoger onderwijs om zo leerachterstanden als gevolg van de coronamaatregelen te verminderen. Hierdoor ontstaan allerlei nieuwe initiatieven op zowel ondersteunend als verrijkend aanvullend onderwijs. Veel Bibliotheken zijn daarbij betrokken.